

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ, УРБАНИЗАМ И СТАНОВАЊЕ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
МАГИСТРАЛНОГ ГАСОВОДА НИШ-ДИМИТРОВГРАД
СА ЕЛЕМЕНТИМА ДЕТАЉНЕ РАЗРАДЕ**

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, новембар 2015. године

УВОД

Приступа се изради измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене магистралног гасовода Ниш-Димитровград са елементима детаљне разраде, на основу Одлуке о изради Просторног плана („Службени гласник РС” број 32/15) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене магистралног гасовода Ниш-Димитровград са елементима детаљне разраде на животну средину („Службени гласник РС”, број 21/15).

Концепција планирања, коришћења и уређења магистралног гасовода, дефинише се на начин којим се обезбеђује изградња и експлоатација магистралног гасовода Ниш-Димитровград.

Резервација простора, односно коридора, за изградњу и функционисање гасовода са пратећим објектима, одређује се формирањем заштитних појасева магистралног гасовода Ниш-Димитровград, у складу са Правилником о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар („Службени гласник РС“, број 37/13), Правилником о изменама и допунама Правилника о условима за несметан и безбедан транспорт природног гаса гасоводима притиска већег од 16 бар („Службени гласник РС“, број 87/15), као и свих других важећих прописа и стандарда.

Просторни план ће се директно спроводити издавањем локацијских услова, а по потреби биће основ за израду докумената урбанистичког планирања. Просторни план је основ за формирање грађевинских парцела за јавну намену и парцела за осталу намену, решавање својинских односа, даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи.

Просторни план је заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим документима у Републици Србији.

Саставни део Просторног плана чини и Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину.

1. ОПИС ГРАНИЦА ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА

Граница Просторног плана обухвата коридор система магистралног гасовода укупне дужине од око 108km и ширине 400 m, као и надземне објекте који су саставни део гасовода. Подручје Просторног плана се, по потреби може проширити обухватом припадајућих надземних објеката који су саставни део гасовода.

Граница детаљне разраде је линија која обухвата појас заштите стамбених зграда у укупној ширини од 60m.

Граница Просторног плана дата је оквирно, а коначне границе Просторног плана и граница детаљне разраде биће дате Нацртом Просторног плана.

Обухват детаљне разраде Просторног плана биће дефинисани координатама преломних тачака одређених осовином трасе гасовода положајем надземних објеката у саставу гасовода и пратеће инфраструктуре (електроснабдевање, приступни пут и др.)

Граница Просторног плана и граница детаљне разраде биће утврђени графички на рефералним картама Просторног плана

Оквирна граница Просторног плана налази се на деловима територија града Ниша и општина Бела Паланка, Пирот и Димитровград, и то у следећим катастарским општинама:

- На територији општине Димитровград, на деловима катастарских општина: Бачево, Гојин Дол, Градиње, Димитровград., Жељуша и Лукавица.
- На територији општине Пирот, на деловима катастарских општина: Мали Суводол, Велики Суводол, Гњилан, Понор, Блато, Костур, БарјеЧифлик, Пирот (град), Пирот (ван вароши), Пољска Ржана, Трњана, Држина, Велики Јовановац, Мали Јовановац, Велико Село, Градиште, Чиниглавци, Обреновац, Срећковац, Суково и Војнеговац;
- На територији општине Бела Паланка, на деловима катастарских општина: Бела Паланка - ван варош, Бела Паланка (варош), Вета, Врандол, Вргудинач, Дол, Дражево, Клисуре, Креница, Моклиште, Мокра, Ново Село, Тамњаница, Теловац, Црвена Река, Црвени Брег и Шпај; и
- На територији града Ниша, на деловима катастарских општина: Бреница, Брзи Брод, Вртиште, Горња Врежина, Горњи Матејевац, Горњи Комрен, Доња Врежина, Доњи Комрен, Доњи Матејевац 1, Јелашница, Каменица, Куновица, Малча;, Манастир, Ниш "Беле кула", Островица, Палбина, Просек, Равни До, Рујник, Трупале, Хум и Чамурлија.

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

2.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, бр. 88/10)

Визија просторног развоја Републике Србије садржи међу оперативним циљевима побољшање енергетске ефикасности и коришћење еколошки прихватљивих ресурса-извора енергије. Основу гасоводног система Републике Србије чини магистрални гасовод Хоргош-Сента-Госпођинци-Батајница-Велика Плана-Параћин-Појате-Ниш са системом доводних и разводних гасовода и градских дистрибутивних мрежа средњег и ниског притиска. Актуелни транспортни гасоводни систем Републике Србије омогућава транспорт око 15 милиона m^3 /дан, у шта је укључено и 2 милиона m^3 за Босну и Херцеговину. Данас је на гасоводни систем прикључено око 800 индустријских и преко 240.000 индивидуалних потрошача. У наредном периоду предвиђа се градња нових гасовода у Војводини (420 km) и у централној Србији (више стотина km). Међу стратешким приоритетима у сектору гасне привреде до 2014. године предвиђено је и повезивање са гасоводним системима суседних држава између осталих пројектом и магистралног гасовода Ниш- Димитровград. Овај магистрални гасовод је и у функцији прекограничне (просторне) сарадње са Републиком Бугарском којом је предвиђено повезивање гасоводних система (на основу Меморандума којим би се Републици Србији обезбедио алтернативни правац снабдевања гасом, поред гасовода из Мађарске), као и више тема од заједничког интереса: изградња објеката и система друге инфраструктуре, уређивање и заштита водених токова, заштита природе, стварање могућности за повезивање пограничних простора преко културне сарадње и сарадње грађана, унапређивање одрживог развоја и др.

2.2. Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног Округа,(„Службени гласник РС“, бр. 1/2013)

Регионални просторни план за подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа, дефинисао је, међу осталим и основне циљеве развоја енергетске инфраструктуре дефинисани су: обезбеђење, квалитетне и сигурне снабдевености потрошача енергентима и изградњу магистралних гасовода због обезбеђивања потребних количина гаса на подручју Просторног плана развој гасоводне мреже и снабдевање подручја природним и течним нафтним гасом.. Коришћење природног гаса као енергента у индустрији и широкој потрошњи има за циљ смањење потрошње електричне енергије и ослобађање одређених

инсталираних капацитету у електропостројењима за потребе нових потрошача. Поред овога, већим коришћењем природног гаса у свим секторима доприноси се и смањењу аерозагађења.

Концепцијом просторног развоја и планским решењима предвиђена је изградња, између осталих и магистралног гасовода МГ-10 Ниш - Димитровград (граница Бугарске), оквирног капацитета 1.800.000.000 m³/годишње, на територијама града Ниша и општина:

Димитровград, Пирот и Бела Паланка. У функцији и у саставу магистралног гасовода МГ-10 су планирани следећи објекти: ГМРС „Ниш 2“, ГРЧ „Књажевац“ (од кога се планира траса гасовода МГ-12 ка Књажевцу и даље), ГМРС „Бела Паланка“ (за снабдевање гасом општине Бела Паланка), ГРЧ „Бабушница“ (од кога ће се одвајати гасовод до ГМРС „Бабушница“ за снабдевање гасом општине Бабушница), ГМРС „Пирот“ (за снабдевање гасом општине Пирот), ГМРС „Димитровград“ (за снабдевање гасом општине Димитровград) и примопредајна станица (ППС) „Димитровград“ (која се налази у непосредној близини државне границе Републике Србије и Републике Бугарске).

2.3. Стратегија развоја енергетике Републике Србије, („Службени гласник РС“, бр. 44/05)

Стратегијом развоја енергетике Републике Србије промовисани су принципи и циљеви развоја овог сектора, полазећи од енергетско-технолошког стања енергетског система у целини, као и привредно-економских околности у земљи и окружењу. Развој енергетике, посебно у домену гасоводне инфраструктуре базираће се на диверсификацији извора и праваца снабдевања нафтом и природним гасом, уз интензивирање истраживања нафте и гаса у земљи и иностранству у складу са економским могућностима енергетске привреде и економски оправданим увозом квалитетних енергената. Повећаће се ефикасност у производњи, транспорту и дистрибуцији електричне и топлотне енергије, а посебно топлотне енергије на местима обављања топлотних енергетских услуга у секторима индустрије, снабдевања домаћинства, као и јавних и комерцијалних делатности. Посебно је значајно предвиђено унапређење технолошких и оперативних перформанси постојећих енергетских извора, путем модернизације постројења и оплемењавања постојећих технологија савременим, енергетски ефикаснијим и еколошко прихватљивијим технологијама, а посебно системима за заштиту животне средине, дијагностику опреме и управљање. У том циљу предвиђа се поступно увођење технолошки поуздане, енергетски ефикасне, економски извесне и еколошко прихватљиве технологије, укључујући повећано коришћење обновљивих ресурса и технологија са природним гасом, за спрегнуту производњу електричне и топлотне енергије.

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА, НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА И ОСНОВНИХ ОГРАНИЧЕЊА

Подручје Нишавског управног округа снабдева се природним гасом из правца севера, са постојеће примопредајне станице „Појате“. Од Појата до Ниша је изграђен магистрални гасовод МГ-09 („Појате – Ниш“) преко територија општине Ражањ, општине Алексинац и на територији града Ниша до главног разводног чвора (ГРЧ) „Ниш“. На овом гасоводу су изграђене мерно-регулационе станице за снабдевање потрошача природним гасом - ГМРС „Ражањ“ (капацитета 3.000 Nm³/h), ГМРС „Алексинац“ (капацитета 10.000 Nm³/h), као и главна мерно-регулациона станица ГМРС „Ниш-1“ капацитета 80.000 Nm³/h. Примарна градска гасоводна мрежа изведена је у Алексинцу и Нишу, чиме је омогућено прикључивање индустријских потрошача и започета изградња дистрибутивних гасоводних мрежа за широку потрошњу.

На подручју Просторног плана само Ниш и Пирот имају централизован систем грејања. У осталим општинским центрима и насељима поједини објекти се загревају преко

сопствених или локалних котларница, уз помоћ различитих енергената (угаљ, мазут, електрична енергија и сл.), а у највећем броју преко индивидуалних ложишта.

На територији града Ниша, у простору обухвата плана, а пре свега коридора магистралног гасовода, постојећа претежна намена површина је у највећем делу дефинисана као грађевинско земљиште, а на мањем делу као пољопривредно и шумско земљиште. На територији општине Бела Паланка и општине Димитровград, претежна намена површина у оквиру прелиминарног коридора магистралног гасовода у највећем делу обухвата пољопривредно земљиште, а у мањем делу шумско и грађевинско земљиште. На територији општине Пирот, постојећа претежна намена површина у највећем делу је дефинисана као пољопривредно земљиште.

Основна ограничења се, у смислу планирања, пројектовања и изградње посебне намене односе пре свега на заштиту и коришћење природних ресурса, шумског и пољопривредног земљишта, заштите животне средине, природних добара и предела као и непокретних културних добара. Неопходно је поштовати све предвиђене мере заштите од удеса и заштите од пожара. Приликом планирања посебне намене поштоваће се сва ограничења у смислу заштитних појасева гасовода – експлоатациони појас гасовода, ужа зона заштите и заштитни појас гасовода. У овим појасевима дефинисаће се посебна правила изградње објеката за становање и боравак људи.

4. ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПЛАНА

Основни циљ израде Просторног плана је обезбеђивање услова за изградњу магистралног гасовода Ниш-Димитровград који ће обезбедити повезивање српског и бугарског транспортног система и тиме омогућити снабдевање Републике Србије природним гасом из правца Републике Бугарске. На овај начин се обезбеђује стабилност и континуитет у испорукама природног гаса преко другог правца снабдевања гасом из увоза (за сада је једини правац из Републике Мађарске). Изградња овог магистралног гасовода ће допринети просторној и енергетској интеграцији Републике Србије у европско окружење редовним, стабилним, безбедним и еколошки оправданим снабдевањем гасом.

Потреба за изградњом магистралног гасовода Ниш-Димитровград, који представља пројекат од националног значаја у функцији је успостављања веза са суседним државама, има своје упориште у визији и дугорочним циљевима просторног развоја Републике Србије којима је утврђена неопходност побољшања енергетске ефикасности и коришћења еколошки прихватљивих ресурса - извора енергије.

Планирање, коришћење, уређење и заштита простора магистралног гасовода Ниш-Димитровград засниваће се на следећим принципима:

1. Одрживог просторног развоја енергетске инфраструктуре - коришћењем еколошки прихватљивих извора енергије, посебно ресурса природног гаса који представља део европске енергетске мреже, уз постизање економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости;
2. Смањивања штетног утицаја на животну средину - сагледавањем квалитета животне средине, њеним унапређењем и очувањем безбедности квалитета, применом мера заштите и превенцијом од негативних утицаја и ризика за животну средину у зони коридора гасовода;
3. Заштите природних ресурса, природног и културног наслеђа - адекватном заштитом и одрживим коришћењем природних ресурса, у погледу очувања постојећих екосистема, атрактивности подручја ширег коридора, спречавању нарушавања туристичко-рекреационе вредности и повећањем естетске вредности, презентацијом и јачањем локалног и регионалног идентитета и др.

Изградња магистралног гасовода засниваће се на поштовању следећих принципа:

- европских и домаћих стандарда и добре праксе планирања изградње и коришћења гасовода;
- еколошке поузданости, којом се обезбеђује заштита од негативних утицаја на животну средину, природу, природне и културне вредности у коридору гасовода и непосредном окружењу;
- стабилности система, који омогућава дугорочно функционисање и испуњење основних циљева реализације гасовода;
- безбедности, којом се са високим степеном поузданости гарантује сигурност људских живота и материјалних добара од евентуалних хаварија на систему;
- економске исплативости, утврђене студијом оправданости.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА И ПРЕДЛОГ ОСНОВНИХ УРБАНИСТИЧКИХ ПАРАМЕТАРА

Прелиминарни положај коридора гасовода одређен је уважавајући принцип максималног могућег просторног усклађивања са постојећим и планираним зонама заштићених природних и културних добара, инфраструктурних система и грађевинским подручјима постојећих насеља.

Коридор гасовода у највећој мери пролази кроз пољопривредно земљиште, ван насељених зона већих густина и у највећем делу ван грађевинских подручја насеља.

Правила уређења простора и правила изградње система гасовода са елементима детаљне разраде обезбеђују директно спровођење Просторног плана и издавање локацијских услова, израду техничке документације и изградњу гасовода и објеката у функцији гасовода у обухвату појаса детаљне разраде.

5.1. Концепт планског решења магистралног гасовода МГ-10 Ниш - Димитровград (граница Бугарске)

5.1.1. Концепција техничког решења магистралног гасовода

Магистрални гасовод МГ-10 предвиђен је као технички и функционално усаглашен систем објеката и инсталација. Примарне техничке елементе гасовода представљају: цевовод; објекти који су саставни део гасовода и пратећа инфраструктура.

Линијски део гасовода је планиран као једноцевни систем дужине око 108km, пречника ДН 700 (спољни пречник 711,2 mm) капацитета 1.800.000.000 m³/годишње при максималном радном притиску од 55 bar. Гасовод се по правилу поставља подземно, у ров ширине око 1,2 m, тако да у зависности од класе локације гасовода и инжењерских карактеристика терена горња ивица цеви буде на дубини од 0,8 m до 1,1 m од нивелете терена. Веће дубине укопавања цевовода спроводе се код укрштања и приближавања другим инфраструктурним објектима и инсталацијама, као и у склопу обезбеђења мера додатне заштите непосредног окружења.

Саставни део гасовода представљају следећи објекти и инсталације:

- Примопредајна станица (ППС) где се мери проток, као и анализе састава и топлотне моћи природног гаса. Планиране су две примопредајне станице, на локацији у близини државне границе и оквиру постојећег главног регулационог чвора „Ниш 2“.
- Блок станица (БС) на укрштањима са значајнијим објектима инфраструктуре и по секцијама гасовода обезбеђује контролисано и аутоматско затварање протока гаса и пражњење појединих делова цевовода. Предвиђено је шест блок станица.
- Чистачка станица са опремом за увођење чистача (крајцера) и сакупљање кондензата. Планиране су две чистачке станице, у оквиру примопредајних станица.

- Главна мерно регулациона станица (ГМРС), која обезбеђује повезивање магистралног са секундарном гасоводном мрежом, односно безбедну редукуцију притиска гаса са 55 bar на 6-12 bar. Планиране су четири главне мерно регулационе станице (ГМРС) и то: ГМРС „Ниш 2“ капацитета 30.000m³/h, ГМРС „Бела паланка 2“ капацитета 3.000 m³/h, ГМРС „Пирот“ капацитета 35.000 m³/h, ГМРС „Димитровград“ капацитета 7.000 m³/h.

Уређаји катодне заштите линијског дела гасовода постављају се заједно са блок станицама и врше функцију регулисања и контроле параметара катодне заштите и обезбеђења заштите током целог пројектованог периода експлоатације.

Уређаји и опрема за потребе даљинског надзора и управљања постројењима у функцији гасовода повезани су оптичким каблом за телеметрију и управљање системом одговарајућег капацитета. Оптички кабл поставља се паралелно са магистралним гасоводом.

Пратећа инфраструктура гасовода обухвата приступне путеве до објеката који представљају саставни део гасовода и прикључке на дистрибутивни електроенергетски систем.

5.1.2. Концепција планиране намене површина и режима коришћења површина у обухвату Просторног плана

Планирану површину јавне намене представљају грађевинске парцеле за објекте у функцији гасовода, као и површине одређене за изградњу приступних путева. Граница регулације приступних путева и границе планираних грађевинских парцела за објеката у функцији гасовода утврђују се Просторним планом на основу техничко-технолошких захтева и мера безбедности које је потребно успоставити око конкретних постројења и опреме која се уграђује у оквиру објеката гасовода.

Површине под посебним режимом коришћења и уређења представљају:

- Експлоатациони појас цевовода укупне ширине 15 m (по 7.5 m са обе стране осе цевовода) и заштитна зона објеката у функцији гасовода мин. ширине 3 m.
- Заштитни појас насељених зграда ширине 30 m и заштитни појас гасовода ширине од 200 m са обе стране гасовода рачунајући од осе гасовода.

На површини у обухвату експлоатационог појаса се обезбеђује трајно право службености пролаза за потребе извођења земљаних радова, постављање основне и пратеће инсталације гасовода, надзор и одржавање.

Осим објеката у функцији гасовода, земљиште у обухвату експлоатационог појаса може се изузетно користити за пољопривредну обраду уз услов да је дубина обраде земљишта до 0,5 m као и садњу вегетације са кореновим системом дубине до 1 m.

У експлоатационом и заштитним појасима се успоставља и трајна обавеза прибављања услова/сагласности од стране предузећа надлежног за газдовање гасоводом код планирања, пројектовања и извођења других грађевинских и земљаних радова и пренамене површина.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Израдом Просторног плана обезбеђују се неопходни услови за изградњу магистралног гасовода Ниш-Димитровград којим ће се повезати српски и бугарски системи транспорта гаса у функцији снабдевања Републике Србије природним гасом из алтернативног правца. Тиме се обезбеђује стабилност и континуитет у испорукама природног гаса и доприноси просторној и енергетској интеграцији Републике Србије у европско окружење.

Спровођењем Просторног плана очекују се следећи општи ефекти уређења коридора магистралног гасовода:

- резервисање простора за реализацију магистралног гасовода и објеката који чине његов саставни и функционални део;
- установљавање зона заштите и спровођењу режима зона заштите гасовода, са циљем спречавања негативних утицаја на окружење и могућих последица акцидентата на систему;
- одржавање функционалности и омогућавању планског развоја свих инфраструктурних система који су у непосредном контакту са објектима система гасовода;
- максимално очување и мониторинг утицаја на биодиверзитет, природне ресурсе и заштићена природна и непокретна културна добра у коридору гасовода и његовом непосредном окружењу;
- смањење негативних утицаја и ризика у насељима на подручју коридора и његовом непосредном окружењу.

Непосредни очекивани ефекти планирања у погледу унапређења начина коришћења простора су:

- обезбеђивање двосмерног снабдевања Републике Србије гасом из увоза.
- унапређењу квалитета животне средине у насељима са повећањем коришћења гаса као основног енергента;
- јачању привредне конкурентности и територијалне кохезије након реализације магистралног гасовода.
- унапређење међудржавне сарадње између Републике Србије и Републике Бугарске.

Графички прилог: Поседна намена простора

Институт за архитектуру и урбанизам Србије

Директор

др Саша Милијић

ЈП „Завод за урбанизам Ниш“

Директор

Љубиша Митић

